

SPIEL IN SPECIAAL ONDERWIJS

Begroting 2023
Meerjarenbegroting 2024-2026
Stichting Speciaal Onderwijs Fryslân

oktober 2022

Inhoud

1 Managementsamenvatting	3
1.1 Bijzondere ontwikkelingen	3
1.2 Overige ontwikkelingen.....	4
2 Meerjarenbegroting	6
3 Toelichting	7
3.1 Toe- en afname baten en lasten.....	7
3.2 Baten- en lastenverloop	8
4 Investeringsbegroting	9
5 Prognosebalansen	10
6 Leerlingenaantallen	11
6.1 Ontwikkeling leerlingenaantallen.....	11
6.2 Ontwikkeling per categorie	12
7 Risicoparagraaf.....	13
Bijlage A Formatiebudgetten 2022-2023	16
Bijlage B Verbijzondering exploitatietekort 2022	18
Bijlage C Bronnen	19

	Status begrotingsbeleid
31-10-2022	Principebesluit CvB
01-11-2022	CvB vraagt advies aan GMR (6 weken termijn)
23-11-2022	Bespreken begroting met de Financiële Commissie
05-12-2022	CvB neemt een voorgenomen besluit
14-12-2022	Reactie GMR (advies begroting, instemming formatiebudgetten)
21-12-2022	Begroting wordt ter goedkeuring aangeboden aan de RvT
22-12-2022	CvB stelt de begroting vast

1 Managementsamenvatting

SO Fryslân is een overkoepelende stichting van zeven scholen in het speciaal onderwijs. Het aantal leerlingen is per 1 februari 2022 (nieuwe teldatum) 1207. Op basis van deze gegevens wordt de bekostiging berekend, die grotendeels bepalend is voor de begroting van 34 mln. euro in het kalenderjaar 2023. De missie van SO Fryslân is: **“de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op een zo zelfstandig mogelijke en passende plek in de maatschappij”**. Deze missie wordt gerealiseerd met 547 medewerkers (377 FTE).

De functie van de begroting is het tijdig in kaart brengen van de invloed van externe en interne ontwikkelingen op de financiële situatie. De begroting heeft daarmee een belangrijke rol in de Planning & Control-cyclus, als onderdeel van het financieel instrumentarium. In deze cyclus wordt op systematische wijze inhoud gegeven aan het proces van richting geven (het besturen/plannen) en het op koers houden (beheersen/control) van de organisatie.

Bij het opstellen van de begroting 2023 is onder andere de Kaderbrief als uitgangspunt gehanteerd. Deze Kaderbrief, die door het College van Bestuur op 10 oktober 2022 is vastgesteld, is mede gebaseerd op het Strategisch Beleidsplan 2019-2023. In deze Kaderbrief zijn de richtlijnen en randvoorwaarden voor de begroting weergegeven en de gevolgen benoemd van de externe en interne ontwikkelingen rond SO Fryslân. Dit najaar wordt gestart met het opstellen van het Strategisch Beleidsplan 2023-2027. In de Kaderbrief is rekening gehouden met de meest recente ontwikkelingen die deel gaan uitmaken van het nieuwe Strategisch Beleidsplan.

De Begroting 2023 maakt deel uit van de rollende meerjarenbegroting¹. Deze geeft een financiële doorkijk naar het kalenderjaar 2026. Uitgaande van gelijkblijvende leerlingenaantallen vanaf de laatste teldatum laat de meerjarenprognose geen grote bewegingen zien.

Over de opgestelde begroting is een adviesaanvraag bij de GMR ingediend. Nadat de begroting 2023 goedgekeurd is door de Raad van Toezicht en de GMR haar advies heeft gegeven, zal het College van Bestuur het document definitief vaststellen.

1.1 Bijzondere ontwikkelingen

In 2022 hebben zich enkele bijzondere ontwikkelingen voorgedaan, waarvan de gevolgen in financiële zin ook in komende jaren in enigermate merkbaar zullen zijn.

CAO PO

In 2022 hebben er meerdere aanpassingen plaatsgevonden. De eerste aanpassing had te maken met ‘dichten’ van de loonkloof met het VO en de tweede aanpassing had te maken met de loonbijstelling van 4,75%. Deze CAO loopt tot 30 april 2023.

Vereenvoudiging bekostiging 2023

Vanaf 2023 wordt de bekostiging voor het primair onderwijs vereenvoudigd. Er wordt zoveel mogelijk uitgegaan van één bedrag per school en één bedrag per leerling. Het aantal wegingsfactoren is zoveel mogelijk beperkt; zo is er geen sprake meer van onder- of bovenbouw in het SO en is de GGL (Gewogen Gemiddelde Leeftijd) als wegingsfactor vervallen. Verder verschuift de teldatum van 1

¹ ‘Rollend’ houdt in dat ieder kalenderjaar de meerjarenbegroting wordt bijgesteld op grond van exploitatieresultaten en nieuwe inzichten in de ontwikkeling van baten en lasten.

oktober naar 1 februari omdat de laatst genoemde datum een reëler beeld geeft van het aantal leerlingen gedurende het schooljaar. De groeibekostiging (toename aantal leerlingen tussen 1 oktober en 1 februari) komt hiermee te vervallen. Als laatste gaat de personele bekostiging over van school- naar kalenderjaar en valt hiermee samen met de materiële bekostiging.

Door de vereenvoudiging kunnen besturen iets meer of minder bekostiging ontvangen, het zogenaamde 'herverdeeffect'. Voor de eerste drie jaar is er een overgangsregeling zodat besturen de tijd krijgen om uitgaven aan de nieuwe situatie aan te passen. Als Speciaal Onderwijs hebben we hier minder last van, omdat de GGL geen wegingsfactor is in de ondersteuningsbekostiging (twee derde deel van de voormalige Lumpsum)

Inflatie:

Het bedrag per leerling van de nieuwe bekostiging bestaat uit een component 'loongevoelige' bekostiging en een component 'prijsgevoelige' bekostiging. Uit de prijsgevoelige bekostiging moet in principe de materiële kosten betaald worden. De indexatie van de prijsgevoelige bekostiging is voor 2023 vastgesteld op 11,7%. Dit heeft vooral betrekking op de energielasten.

Aantal leerlingen:

Per 1 februari 2022 heeft SO Fryslân 1207 leerlingen. Hiermee is het aantal leerlingen met 20 toegenomen ten opzichte van 1 oktober 2021. Op de scholen Lydensteyn, De Wingerd en Kleurryk is er sprake van groei, de overige scholen laten een lichte daling zien.

Voor het eerst is er sprake van meer dan 1200 leerlingen binnen de stichting. De verwachting is dat het aantal leerlingen op termijn weer gaat afnemen, vanwege de krimp van de bevolkingsaanwas maar ook door de komst van inclusief onderwijs.

1.2 Overige ontwikkelingen**Huisvesting**

In 2022 is er in de begroting rekening gehouden met een extra investering in de nieuwe locatie van de Duisterhoutschool in Heerenveen. De verhuizing naar de Buitenbaan 3 te Heerenveen gaat ultimo 2022 plaatsvinden. De aanpassingen aan het gebouw worden - i.v.m. de huidige bouwmarkt en problemen qua levertijden, - in twee fasen gesplitst. In 2022 wordt het grootste deel uitgevoerd, waarmee het gebouw geschikt wordt om in gebruik te nemen (veilig en functioneel), in 2023 worden het binnenklimaat en de installatietechniek verbeterd. Een deel van de investeringen wordt doorgeschoven naar het volgende kalenderjaar.

Met de Gemeente Opsterland is overeenstemming bereikt over het renoveren c.q. deels vernieuwen van school Lydensteyn. Deze renovatie zal gefaseerd plaatsvinden in de komende jaren (2022-2027). Fase 1 betreft optimalisatie van het binnenklimaat (2022-2023) en fase 2 betreft de vernieuwbouw (ontwerp 2024, realisatie gefaseerd 2025-2027). Op dit moment worden de plannen nader uitgewerkt.

De SO-locatie Larix is in 2022 verhuisd naar de tijdelijke huisvesting aan de Telemanstraat 13 te Leeuwarden. In samenwerking met Alliade worden plannen ontwikkeld voor nieuwbouw. Het KDC De Vlieger en de SO-afdeling van It Twalûk zullen in de toekomst gehuisvest worden onder één dak. De nieuwbouw zal begin 2025 gereed zijn.

Voor de VSO-locatie van It Twalûk is een verduurzamingtraject in gang gezet. In de afgelopen periode hebben de voorbereidingen plaatsgevonden. Het investeringsbudget is doorgeschoven naar 2023, omdat de uitvoering vertraging heeft opgelopen vanwege de huidige marktontwikkelingen in de bouwsector, een bezuinigingsronde na een tegenvallend aanbestedingsresultaat en problemen met de levertijden.

Als laatste heeft SO Fryslân te maken met het project 'Samen Kansrijk'. In 2022 heeft de architect de plannen met behulp van verschillende projectgroepen verder uitgewerkt. In oktober 2022 is het startsein gegeven voor het bouwrijp maken van de bouwlocatie aan de Noorderhogeweg te Drachten en de nieuwbouw staat gepland voor 2024.

Energie:

De energiecontracten lopen voor SO Fryslân af per 31 december 2022. Dit onderdeel is op dit moment lastig om te begroten. De budgetten zijn als volgt in de begroting verwerkt: de eerste lasten (budget 2022 van de scholen) worden vanuit het bovenschoolse beschikbaar gesteld aan de scholen. Dit wordt bekostigd vanuit het vermogensbeleid. Voor de scholen is in vergelijking met 2022 een dubbel budget meegenomen voor energie. In totaal is de post energie ten opzichte van 2022 voor 300% meegenomen.

Op deze manier blijft er een stimulans voor de scholen om zuinig om te gaan met energie, omdat alleen het eerste deel gecompenseerd wordt vanuit het bovenschoolse.

Investerings 2023

Naast de reguliere investeringen voor vervanging zijn er dit jaar ook weer incidentele investeringen opgenomen. De incidentele investeringen hebben betrekking op de zonnepanelen van It Twalûk en extra investeringen in de nieuwe locatie van de Duisterhoutschool in Heerenveen. Beiden waren opgenomen in de investeringsbegroting 2022, maar worden doorgeschoven naar 2023.

Samen Kansrijk

De financiële gevolgen van dit project zijn niet cijfermatig verwerkt in de meerjarenbegroting omdat er feitelijk nog geen besluit is genomen onder welke identiteit Samen Kansrijk gaat vallen. Dit besluit zal vóór de zomervakantie van 2023, of zoveel eerder als mogelijk, worden genomen.

College van Bestuur Stichting SO Fryslân

Mirjam Pruiksmá

Drachten, oktober 2022

2 Meerjarenbegroting

Exploitatie (x € 1.000)	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen	29.534	28.581	33.870	33.260	33.172	33.085
3.2 Overige overheidsbijdragen	191	136	144	144	144	144
3.5 Overige baten	2.067	1.476	1.368	1.288	1.288	1.288
Totaal baten	31.792	30.194	35.381	34.691	34.603	34.516
4 Lasten						
4.1 Personele lasten	27.297	26.888	30.944	30.113	30.025	29.937
4.2 Afschrijvingen*	425	500	622	622	622	622
4.3 Huisvestingslasten	1.814	1.593	2.239	1.775	1.775	1.775
4.4 Instellingslasten	2.056	1.803	2.092	2.012	2.012	2.012
Totaal lasten	31.593	30.784	35.896	34.521	34.433	34.345
Netto resultaat	199	-590	-515	170	170	170

*Toelichting op de afschrijvingen:

De verwachting is dat de omvang van de afschrijvingen en de vervangende investeringen per jaar nagenoeg gelijk zijn. Om deze praktische redenen is deze post in de meerjarenprognose gelijk gehouden.

Resultaat afgelopen jaren

In de afgelopen jaren is er een impuls gegeven aan de onderwerpen Onderwijsontwikkeling, Integraal Personeelsbeleid, Communicatie, Cultuur en Energie-neutrale scholen.

Over 2021 was er sprake van een positief resultaat; dit is vooral tot stand gekomen door de verantwoording van de NPO-gelden.

Negatief resultaat 2023

In 2023 wordt er onder andere opnieuw geïnvesteerd in doelen uit het Strategisch Beleidsplan 2019-2023 (zie 2.3 'Extra impulsen 2023' van de Kaderbrief).

De aanpassing van de CAO PO, de inflatie en de groei van het aantal leerlingen zorgen voor een relatief grote toename van de begroting; de baten en lasten stijgen hierdoor met 17% ten opzichte van 2022.

Resultaat 2024 tot en met 2026

Over de kalenderjaren 2024, 2025 en 2026 is er weer een positief exploitatiesaldo begroot, waaruit blijkt dat de stichting 'in control' is. Eventuele impuls-investeringen over deze jaren staan niet in het meerjarenoverzicht, omdat daar nog niets over bekend is. Aan de hand van de actuele beleidspeerpunten in relatie tot de stand van het eigen vermogen wordt van jaar tot jaar een beslissing genomen over de wenselijkheid van extra investeringen.

3 Toelichting

De begroting van 2023 sluit met een negatief resultaat. Dit is in overeenstemming met het vastgestelde Vermogensbeleid van SO Fryslân, dat ruimte biedt voor stabilisatie of afname van het eigen vermogen van de stichting ten gunste van het onderwijs.

SO Fryslân heeft hierdoor de financiële ruimte om ook het komende kalenderjaar een impuls te geven aan meerdere beleidsspeerpunten. Een nadere specificatie van het exploitatietekort wordt gegeven in bijlage B.

3.1 Toe- en afname baten en lasten

In onderstaand overzicht wordt samengevat welke begrotingsposten in de meerjarenbegroting toe- en afnemen. Posten die gelijk blijven worden niet nader toegelicht.

Factoren waardoor de baten toenemen

1. De Rijksbijdragen nemen in 2023 toe ten opzichte van 2022 door de indexatie van de vergoedingen (prijs) en de toename van het aantal leerlingen (hoeveelheid).

Factoren waardoor de lasten toenemen

1. De personele lasten in de periode 2023 nemen toe ten opzichte van 2022 door:
 - a. de stijging van de loonkosten (prijs)
 - b. een grotere structurele inzet van formatie (hoeveelheid)
 - c. incidentele inzet (impulsen, hoeveelheid)
 - d. projecten (bijvoorbeeld NPO-gelden) (hoeveelheid)
2. De afschrijvingslasten nemen vanaf 2023 toe door:
 - a. incidentele investeringen in de afgelopen jaren
 - b. het activeren van meerjaarlijkse kosten voor onderhoud
3. De huisvestingslasten nemen vanaf 2023 toe door:
 - a. de inflatie, vooral hogere energielasten en schoonmaakkosten
 - b. ruimere huisvesting (Duisterhoutschool en SO It Twalûk).
4. De instellingslasten nemen vanaf 2023 toe door:
 - a. de inflatie
 - b. een extra impuls voor communicatie (materieel)

Factoren waardoor de baten afnemen

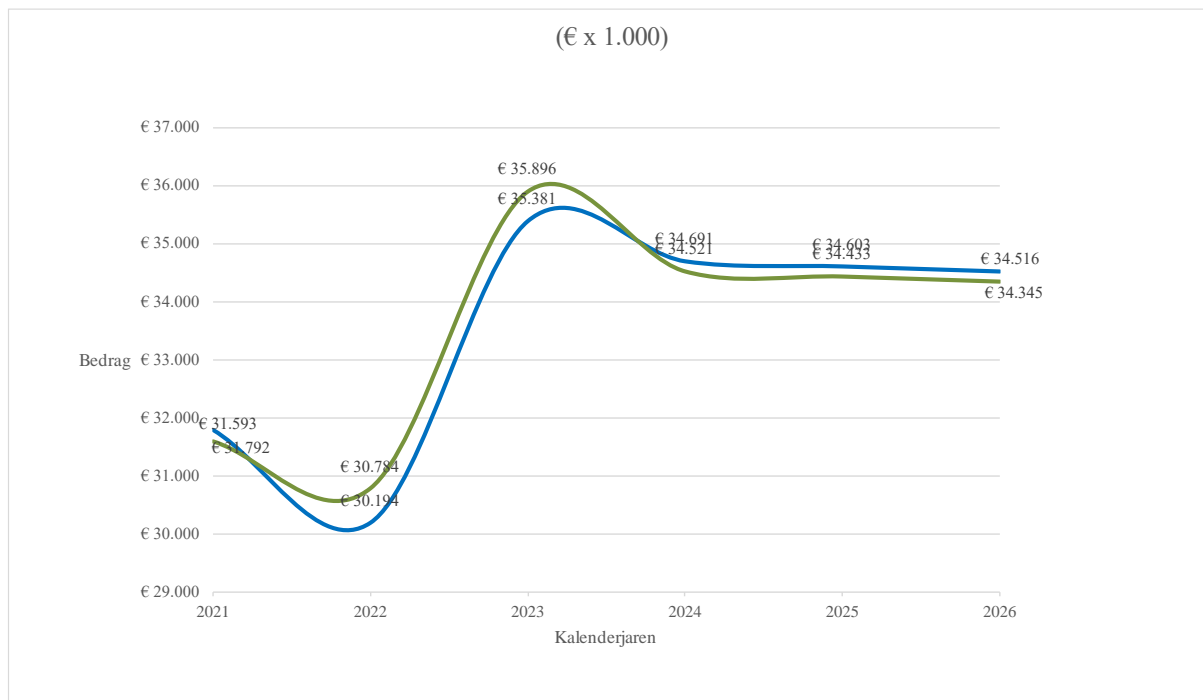
1. De overige baten nemen af door:
 - a. een lagere bijdrage vanuit de samenwerkingsverbanden i.v.m. het tripartiete akkoord
 - b. het afschaffen van de vrijwillige ouderbijdragen.

Factoren waardoor de lasten afnemen

1. De personele lasten nemen in 2024, 2025 en 2026 af ten opzichte van 2023 in verband met het incidentele karakter van de impulsen in 2023 en het aflopen van tijdelijke projecten (onder andere projecten die zijn gefinancierd met NPO-gelden).
2. De huisvestingslasten nemen vanaf 2023 af ten opzichte van 2022 omdat er niet meer gereserveerd wordt voor onderhoud (geen dotatie meer aan de voorziening onderhoud)
3. De huisvestingslasten nemen vanaf 2024 af omdat de energielasten voor 2023 éénmalig voor 300% zijn meegenomen; vanaf kalenderjaar 2024 wordt dat 200%.

3.2 Baten- en lastenverloop

In onderstaande grafiek worden de begrote baten (blauwe lijn) en lasten (groene lijn) over de jaren zichtbaar. Over de kalenderjaren 2024, 2025 en 2026 'duikt' de groene lijn (lasten) weer onder de blauwe lijn (baten), waaruit blijkt dat de stichting 'in control' is.

4 Investeringsbegroting

Er wordt in 2023 een totale investering verwacht van € 1.522.174. Naast de reguliere vervangingsinvesteringen wordt er het komende jaar extra geïnvesteerd in de inrichting van de nieuwe locatie van de Duisterhoutschool en in de 'Energie-neutrale scholen'.

Investerings 2023

Reguliere vervangingen

ICT	€	418.000	
Inventaris	€	334.750	
Onderwijsleerpakket	€	135.000	
Bouwkundig (o.a. Meerjaren Onderhoudsplan)	€	234.424	
Subtotaal			€ 1.122.174

Extra investeringen (incidenteel)

Inrichting nieuwe locatie Duisterhoutschool	€	200.000	
Energie-neutrale school It Twalûk	€	200.000	
Subtotaal			€ 400.000
Totale investering			€ 1.522.174

Toelichting op de reguliere vervangingen:

ICT:

Voor dit onderdeel wordt er gestreefd naar een zogenaamde 'dakpanconstructie', zodat de investeringen min of meer stabiel blijven en scholen blijven beschikken over de meest actuele apparatuur. In 2023 wordt er door enkele scholen, net als in 2022, een inhaalslag gemaakt voor laptops en dergelijke. De laptops vervangen de vaste apparatuur steeds meer; op deze manier wordt de werkplek voor het personeel flexibeler en kan er thuis gewerkt worden.

Inventaris en Onderwijsleerpakket:

Deze investeringen betreffen reguliere vervangingen van de afgeschreven materialen. Onder de inventaris is een ton meegenomen voor leerlingensets in het SO. Dit bedrag was ook al begroot voor 2022, maar de daadwerkelijke investering zal in 2023 plaatsvinden.

Toelichting op de extra investeringen:

De post 'Investerings in Energie-neutrale scholen' betreft een uitgestelde investering. It Twalûk had in de begroting voor 2022 de aanschaf van zonnepanelen opgenomen, maar de daadwerkelijke investering zal in 2023 plaatsvinden.

De Duisterhoutschool krijgt de beschikking over een nieuwe locatie aan het eind van 2022. In 2023 worden het binnenklimaat en de installatietechniek verbeterd. Een deel van de investeringen die gepland stonden voor 2022 wordt doorgeschoven naar het volgende kalenderjaar (tweede fase).

5 Prognosebalansen

In 2023 wordt uitgegaan van een investering van € 1.522.174 versus € 856.400² in 2022. Verder wordt er rekening gehouden met afschrijvingslasten van € 469.529 en € 621.749 over respectievelijk 2022 en 2023. Afschrijvingen zijn wel kosten, maar geen uitgaven. Tussen 2021 en 2022 neemt het eigen vermogen af met € 2.175.000. Dit is het gevolg van onttrekking aan het eigen vermogen van de begrote nettoresultaten van respectievelijk € 590.000 (negatief) en € 515.000 (negatief) over de jaren 2022 en 2023. Verder wordt er een éénmalige vordering op het Ministerie afgeboekt van € 1.670.000³ vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging 2023. Als laatste komt de voorziening onderhoud van 6 ton te vervallen (positief effect). De laatste twee mutaties zijn in onderstaand overzicht verwerkt per 31 december 2022, wat zorgt voor een substantiële verlaging van de totale activa en passiva.

(x € 1.000)

	Werkelijk 31-12-21	Prognose 31-12-22	Prognose 31-12-23
ACTIVA			
Materiële vaste activa	3.134	3.521	4.422
Vorderingen	3.021	1.351	1.351
Liquide middelen	6.090	5.113	3.698
Totaal activa	12.245	9.985	9.470
PASSIVA			
Eigen vermogen	7.066	5.406	4.891
Voorzieningen	862	262	262
Kortlopende schulden	4.318	4.318	4.318
Totaal passiva	12.245	9.985	9.470

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen weergegeven die voortvloeien uit de begroting en de prognosebalans van 2023. SO Fryslân scoort hiermee binnen de bandbreedtes en boven de norm die wordt aangehouden voor het primair onderwijs. De ratio 'huisvesting' valt lager uit dan de norm in het primair onderwijs. De norm is gebaseerd op het reguliere basisonderwijs. Omdat het speciaal onderwijs meer (ondersteunende) personeelsleden per leerling heeft en een kleinere groeps grootte kent, zijn de totale personele lasten relatief hoog en valt de huisvestingsratio lager uit.

Uitgaande van deze kengetallen en het Risicoprofiel kunnen we concluderen, dat de stichting ook in 2023 *in control* zal zijn.

Financiële kengetallen 2023	SO Fryslân	Norm
Weerstandsvermogen	14%	10-40%
Solvabiliteit	52%	40%
Huisvestingsratio	6%	10%

² De uitgestelde investeringen + bijbehorende afschrijvingslasten eruit gehaald (dubbeling)

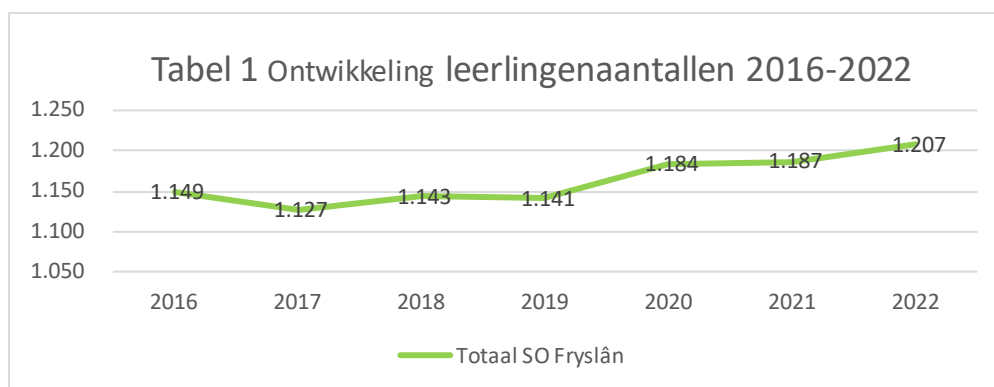
³ Door de vereenvoudiging van de bekostiging vervalt de jaarlijkse vordering op OCW. Dit heeft geen effect op de bekostiging. Maar deze aanpassing leidt wel tot een lagere vermogenspositie voor schoolbesturen.

6 Leerlingenaantallen

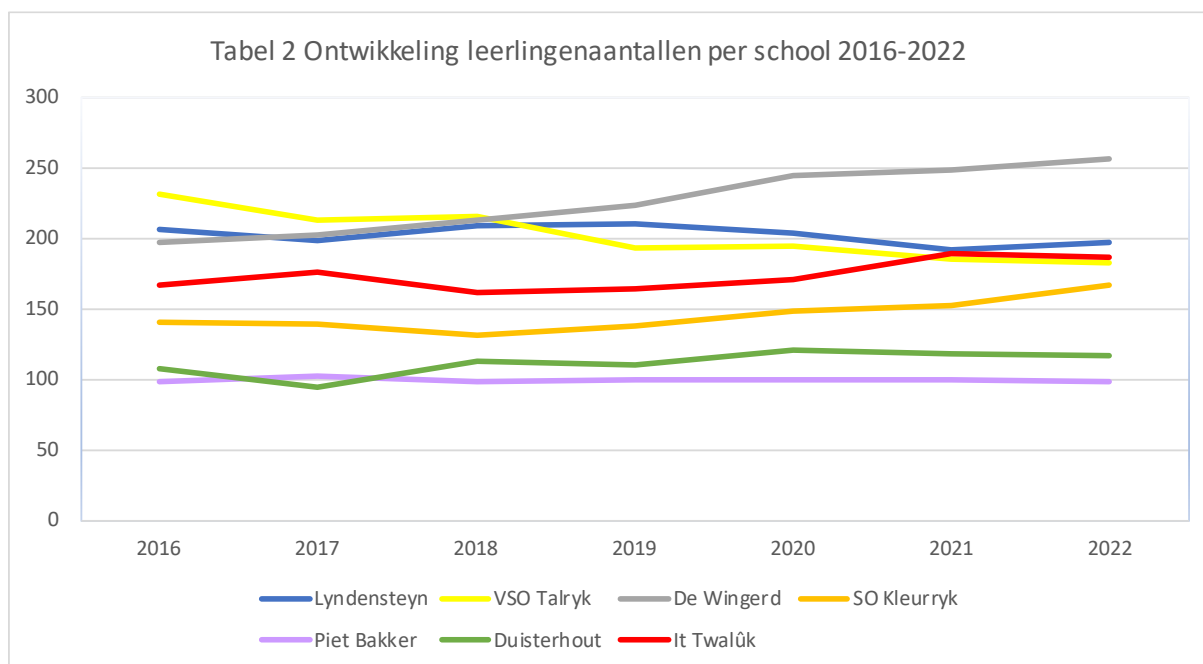
6.1 Ontwikkeling leerlingenaantallen

Ten opzichte van 1 oktober 2021 is er per 1 februari 2022 een toename van 20 leerlingen. Na twee jaren van stabiele cijfers is er in 2022 sprake van groei. De groei zit vooral in het SO (plus 31) waarbij SO Kleurryk bijna 50% (plus 14) voor haar rekening neemt. Binnen het VSO is er sprake van een afname van het aantal leerlingen (minus 11).

De ontwikkeling van de leerlingenaantallen is op stichtingsniveau weergegeven in onderstaande grafiek (tabel 1) over de periode 2016-2022.

De ontwikkeling van de leerlingenaantallen per school is weergegeven in onderstaande grafiek (tabel 2) over de periode 2016-2022.

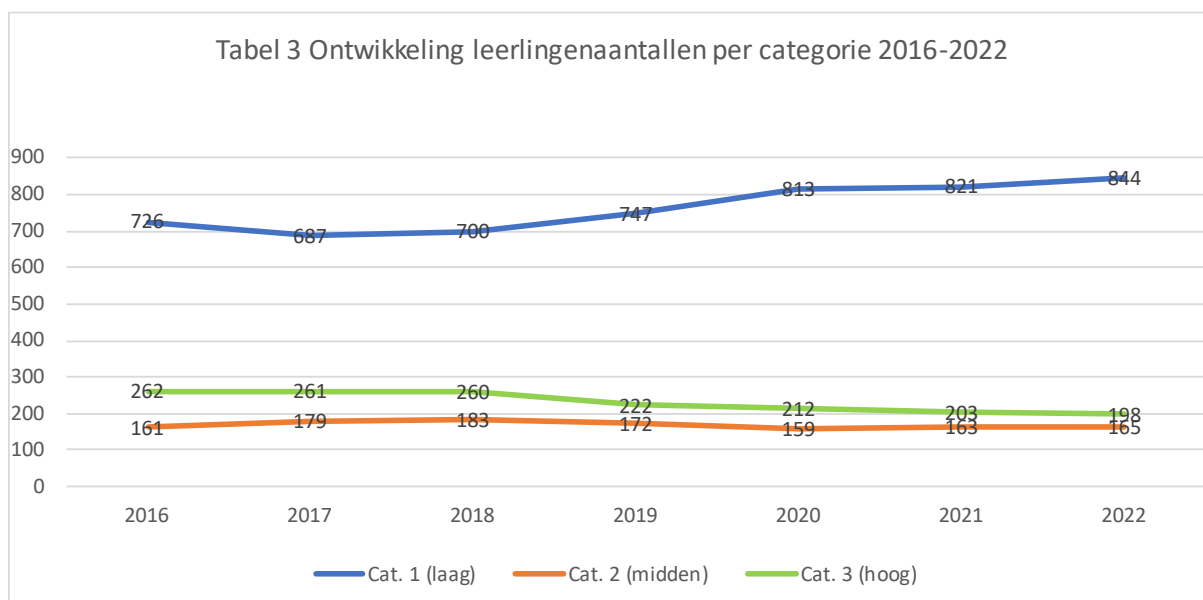

6.2 Ontwikkeling per categorie

Tabel 3 geeft een grafisch beeld van de toe- en afname van het leerlingenaantal per categorie:

- 1 lage bekostiging
- 2 midden-bekostiging met een tijdelijk karakter
- 3 hoge bekostiging

De verhouding tussen de verschillende categorieën binnen de leerlingenpopulatie verandert. De laatste jaren is er een sterke afname van categorie 3 leerlingen waar te nemen, dit betekent een afname van de financiering. Eén en ander heeft te maken met de inhoudelijke criteria die de samenwerkingsverbanden hanteren bij het afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring.

7 Risicoparagraaf

Op 12 mei 2022 is door het externe bureau Controlgroep bv het financieel risicoprofiel voor SO Fryslân opnieuw bepaald. Een belangrijke gronddoelstelling is het borgen van de financiële continuïteit.

De conclusie is, dat de financiële risico's ten opzichte van 2019 zijn toegenomen. Daarom is het benodigde buffervermogen (onderdeel van de algemene reserve) ook hoger vastgesteld.

Het minimale buffervermogen is nu vastgesteld op 2,6 mln. Omdat de algemene reserve hoger is dan het geadviseerde buffervermogen hoeft er vanuit het risicoprofiel *geen* herschikking van de reserves plaats te vinden.

Bij toename van de financiële risico's moet gedacht worden aan het anders definiëren van deze geïnventariseerde risico's. De kans- en schadeklassen zijn op onderdelen verhoogd.

De rapportage⁴ gaat in op de volgende onderwerpen:

Inschatten van de risico's wanneer het gaat om:

- Onvoorzienbare en onbeheersbare leerlingendaling;
- Financiële gevolgen van arbeidsconflicten;
- Instabiliteit en/of onvolledige indexatie van bekostiging;
- Onvolledige indexatie van bekostiging;
- Ambulante begeleiding;
- Hogere dan begrote lasten voor ziektevervangings;
- Arbeidsmarktschaarste: hogere dan begrote lasten voor het vervullen van vacatureruimte;
- Overdracht en invoeging van scholen;
- Restriscico's;
- Uitvoeringsrisico in de bedrijfsvoering (vaste voet).

Inventariseren van de beheersmaatregelen om risico's te dempen:

- Kostenflexibiliteit in de personele en materiële lasten;
- In de exploitatie wordt rekening gehouden met 1 fte boventaligheid wegens uitval. Hierbij wordt uitgegaan van de GPL (Gemiddelde Personeels Last).

Ontwikkelingen 2022

- De leerlingenaantallen nemen toe t.o.v. 2021 (zie 6.1);
- Het aantal categorie 1-leerlingen neemt verder toe in 2022 terwijl categorie 2 en 3 afnemen. Dit heeft substantiële gevolgen voor de bekostiging per leerling in 2023;
- Afname flexibele schil door arbeidsschaarste en door nieuwe wet- en regelgeving: Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB);
- Het Ministerie stelt 'incidenteel geld' beschikbaar (NPO, Extra hulp in de Klas, Impuls en innovatie bewegingsonderwijs). Door het tijdelijke karakter moet erop gelet worden dat er geen structurele verplichtingen worden aangegaan;
- Wijziging bekostiging, verschuiving teldatum van 1 oktober naar 1 februari, éénmalige afboeking vordering (1.67 mln) inzake personele bekostiging per 31 december 2022;
- Verduurzaming schoolgebouwen in samenwerking met de provincie en gemeenten;
- De relatief hoge inflatie in 2022.

⁴ Financieel risicoprofiel SO Fryslân d.d. 12 mei 2022 opgesteld door de Controlgroep

Verwachte ontwikkelingen 2023

In het begrotingsjaar worden met betrekking tot de risicofactoren de volgende ontwikkelingen verwacht:

- Er is een sterke afname van de categorie 3-leerlingen. De verwachting is dat deze trend zich voortzet;
- De maatschappelijke ontwikkeling van een dreigend lerarentekort (arbeidsmarktschaarste), en daardoor ook 'vervanging wegens ziekte';
- Bovengenoemd risico als gevolg van arbeidsmarktschaarste wordt nog eens versterkt door de relatief onevenwichtige samenstelling van het personeelsbestand. Een substantieel deel van de medewerkers is ouder dan 55 jaar en zal dus binnen afzienbare termijn uit dienst treden. Bovendien veroorzaakt de eerder genoemde onevenwichtige opbouw een onderwijsinhoudelijk risico, omdat er enerzijds een verhoudingsgewijs geringe inbreng van recent opgeleide personeelsleden is, terwijl anderzijds een groot deel van de opgebouwde ervaring en deskundigheid van het zittende personeel binnen een korte periode verloren dreigt te gaan.
- De komende 5 jaar stroomt 35,56 fte uit vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd (52 medewerkers);
- De ontwikkelingen met betrekking tot de inflatie, met name de energiekosten. Een aantal schoolgebouwen zijn nieuw en voorzien van zonnepanelen. Maar binnen de stichting hebben we ook te maken met relatief oude (ruime) schoolgebouwen;
- Verdere toename van de rest- en uitvoeringsrisico's in de bedrijfsvoering door onder andere:
 - het risico op extra lasten als er niet wordt voldaan aan de AVG;
 - de uitbreiding van het aantal locaties, wat zorgt voor extra materiële lasten;
 - mogelijke naheffingsaanslagen door het ontbreken van een kilometerregistratie voor bedrijfsauto's.

Beheersmaatregelen 2023

Om de verwachte risico's het hoofd te bieden past SO Fryslân de navolgende beheersmaatregelen toe:

- Het bewaken van voldoende flexibiliteit van de personele kosten bij natuurlijk verloop, zodat er tijdig kan worden ingegrepen om te komen tot een sluitende begroting;
- Het ontwikkelen van beleid (strategische personeelsplanning), waarbij aandacht is voor de vergrijzing van het personeelsbestand;
- De inzet van budget voor 'Boeien en Binden' voor medewerkers, waaruit onder meer de opleidingen tot leraar, leraarondersteuner en directie worden bekostigd;
- Rekening houden met 1 fte boventaligheid wegens uitval in de exploitatie;
- Het zo veel mogelijk vermijden van langlopende inkoopcontracten, om ook in de materiële sfeer zo flexibel mogelijk te blijven;
- Het implementeren van de AVG-wetgeving binnen de scholen en het creëren van bewustwording van deze nieuwe wetgeving bij het personeel;
- Het 'in gesprek' blijven met gemeenten, een permanent aandachtspunt;
- Rekening houden met de restrisico's bij het bepalen van het buffervermogen (opgenomen in de algemene reserve).

Resumé

In 2022 is het financieel risicoprofiel van de stichting SO Fryslân geactualiseerd. Na de invoering van Passend Onderwijs kan er geconstateerd worden, dat er van onvoorziene en onbeheersbare leerlingendaling als gevolg van de invoering van dit nieuwe stelsel geen sprake is. Wel valt er een afname van vooral categorie 3-leerlingen te constateren. De hieruit voortvloeiende lagere bekostiging en lagere formatiebudgetten kunnen worden opgevangen binnen de personeels-exploitatie (flexibele schil en natuurlijk verloop). Tijdens het samenstellen van de begroting 2023-2026 is rekening gehouden met de eerder genoemde ontwikkelingen en beheersmaatregelen.

Bijlage A Formatiebudgetten 2023-2024

Het beleidsstuk 'Budget personeelsformatie SO Fryslân' is het uitgangspunt voor het vaststellen van de formatiebudgetten.

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de formatiebudgetten voor schooljaar 2023-2024. Het formatiebudget kan in het voorjaar nog gecorrigeerd worden naar aanleiding van een substantiële wijziging in leerlingenaantallen per 1 februari 2023. Alle scholen dienen zich te houden aan het toegekende formatiebudget.

Vanwege de nieuwe 'vereenvoudigde bekostiging' die op 1 januari 2023 ingaat is er voor de personele bekostiging ook sprake van kalenderjaarbekostiging. Voor het nieuwe schooljaar 2023-2024 zijn de baten over de periode augustus-december 2023 bekend. De vergoeding voor de periode januari-juli 2024 is afhankelijk van de leerlingenaantallen per 1 februari 2023.

Onderstaande budgetten zijn berekend op basis van de leerlingenaantallen per 1 februari 2022. Een aanpassing van de budgetten kan plaatsvinden n.a.v. de 1 februari 2023-telling. Dit is eigenlijk niet anders dan voorgaande jaren. Toen werd het formatiebudget nog gecorrigeerd op grond van de zogenaamde groeitelling.

Overzicht formatiebudgetten 2023-2024

(formatie in fte's, budget x € 1.000)

Brin	School	Leerlingen- aantallen	Formatie*			Totaal	Budget
			Directie	OP	OOP		
00LD	School Lydensteyn	197	3,7000	30,1000	30,4700	64,2700	4.566
00RS	Talryk	183	3,2000	24,8000	27,5500	55,5500	4.112
02XF	De Wingerd	257	3,2000	33,3500	41,1700	77,7200	5.450
03PB	SO Keurryk	167	2,6000	16,8300	26,3600	45,7900	3.076
08ST	Piet Bakker	99	1,8000	10,7000	14,6600	27,1600	2.116
19TX	Duisterhoutschool	117	1,8000	13,4400	16,0300	31,2700	2.359
26LD	It Twalûk	187	2,8400	20,1400	27,7200	50,7000	3.701
Scholen	Participatiebudgetten		0,0000	0,0000	5,0000	5,0000	351
bovenschools	Vervangingspool		0,0000	5,0000	5,0000	10,0000	1.015
bovenschools	Bestuursbureau		1,0000	0,4000	4,8000	6,2000	854
Totaal		1207	20,1400	154,7600	198,7600	373,6600	27.599

* Geschatte formatie 2023-2024, afhankelijk van de keuzes van de teams op de scholen (peildatum 01-01-2023)

Bijlage B Verbijzondering exploitatietekort 2023

In de toelichting (hoofdstuk 3) is aangegeven dat er over 2023 opnieuw een negatief saldo begroot wordt, met als doel om extra te investeren in het onderwijs (impuls-investeringen). Over het kalenderjaar 2023 is het saldo € 515.000 negatief. Dit is in overeenstemming met de beleidslijn uit het vermogensbeleid, waarin een beroep op de betreffende bestemmingsreserves mogelijk is gemaakt. Hieronder wordt aangegeven, hoe de financiële ruimte die zo ontstaat wordt aangewend. (zie Kaderbrief).

Onderwijsontwikkeling

- Digitaal systeem aanschaffen om de onderwijsresultaten inzichtelijk te maken;
- Onderwijs: versneld digitale leermiddelen aanschaffen in verband met de vraag naar digitaal onderwijs;
- Digitaal portfolio voor leerlingen. Dit is er nog niet, de papieren versie moet overgezet worden;
- Communicatie intern: verder uitbouwen van intranet en in de Cloud werken;
- SO Fryslân-dag (onder andere om de onderlinge communicatie tussen de scholen te verbeteren);
- Benoeming kwaliteitsmedewerker (extra lasten door warme overdracht).

Personeelsbeleid

- Professionalisering met behulp van de Noordelijke Onderwijs Groep (NOG);
- Afnemen van een tevredenheidsonderzoek medewerkers;
- Visie op leiderschap: scholing 'Waarderend Leiderschap';
- Extra formatie voor het begeleiden van stagiaires (ondersteuning van medewerkers in opleiding);
- Afnemen van ontwikkelassessments;
- Digitaal bekwaamheidsdossier.

Financiën

- Verder investeren in zonnepanelen om op termijn energieneutraal te zijn;
- Participeren in de investering voor een leerstoel (samenwerken, kennisdeling en innovatie);
- inzet van tijdelijk extra middelen voor energie in verband met de inflatie.

Bijlage C Bronnen

Voor het samenstellen van de begroting is gebruik gemaakt van de vastgestelde Planning & Control-cyclus en hebben schooldirecteuren, de onderwijskundige, P&O en de controller een belangrijke bijdrage geleverd. Daarnaast is er gebruik gemaakt van de volgende stukken:

- Kaderbrief 2023-2026 september 2022⁵
- Strategisch Beleidsplan 2019-2023⁶
- Doelen uit het Strategisch Beleidsplan 2023-2027⁷
- Financieel Risicoprofiel mei 2022⁸
- Rapport Advies Bestuursstructuur SO Fryslân⁹

⁵ Goedgekeurd door de RvT d.d. 05-10-2022

⁶ Goedgekeurd door de RvT d.d. 19-06-2019

⁷ In ontwikkeling

⁸ Behandeld binnen de Financiële Commissie d.d. 22-06-2022

⁹ Behandeld door de RvT op 15 mei 2022